

Jerzy Zaniemojski

"Psychologia i psychopatologia życia codziennego", Marek Jarosz,
Warszawa 1975 : [recenzja]

Palestra 19/10(214), 70-71

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nizm wymaga dużo płynów, sędzia przewodniczący żąda zaświadczenia od lekarza więziennego. Na drugiej sali gdy oskarżony powołuje się na to, że w areszcie popsuł mu się wzrok i potrzebuje okularów, sędzia zarządza, aby okulary zostały mu niezwłocznie dostarczone.

Dwie sale — dwa style.

RECENZJE

Marek Jarosz: *Psychologia i psychopatologia życia codziennego*, PZWL, Warszawa 1975.

W naszych czasopismach prawniczych ukazuje się zbyt mało recenzji dotyczących publikacji z nauk pokrewnych, niezbędnych w praktyce prawniczej, takich jak psychologia, psychiatria, medycyna sądowa, socjologia, ekonomia itd.

„Palestra” nie stanowi pod tym względem wyjątku, choć prawidłowe wykonywanie zawodu adwokackiego wymaga w sposób szczególnie wielostronnego widzenia i ujmowania zjawisk społecznych, znajdujących odbicie w praktyce sądowej, co z kolei warunkuje potrzebę stałego zwiększania zasobu wiadomości z nauk pokrewnych i sięgania do literatury z różnych dziedzin wiedzy. Nieodparcie nasuwa się zatem wnioski o potrzebie zwrócenia większej uwagi na nowe, ciekawe pozycje z literatury pokrewnych dziedzin nauki.

Docent dr hab. Marek Jarosz, psychiatra i psycholog, opublikował pionierską w literaturze polskiej pracę z zakresu psychologii i psychopatologii życia codziennego.

Praca dzieli się na dwie części. Część pierwsza omawia drobne nieprawidłowości czynności psychicznych występujące u człowieka zdrowego. Część druga dotyczy sytuacji trudnych i czynników kształtujących odporność psychiczną.

Monograficzne opracowanie problemu drobnych nieprawidłowości czynności psychicznych u ludzi zdrowych

stanowi pierwszą tego rodzaju pozycję w literaturze przedmiotu.

Pierwsza część pracy dotyczy następujących zagadnień: stosunku psychologii najnowszej do problematyki psychologicznej życia codziennego, fizjologicznych „modeli” reakcji psychopatologicznych, złudzeń w procesie spostrzegania, zniekształceń materiału zapamiętanego, schematów poznawczych, myślenia rozbieżnego i pozornego współwystępowania sądów sprzecznych, myślenia rzekomo urojeniowego, przelotnych natręctw i fobii, przesądów ludzi wykształconych, przejściowego obniżenia sprawności intelektualnej, epizodycznych nieprawidłowości zachowania oraz rzekomej nerwicy u ludzi zdrowych.

W drugiej części pracy omówiono sytuacje frustracyjne, konfliktowe i stressowe, sprawność działania w sytuacjach trudnych oraz następstwa takich sytuacji. Szczegółowo scharakteryzowano odporność psychiczną, analizując czynniki warunkujące jej poziom, zwłaszcza czynniki warunkujące wysoką odporność psychiczną.

Pracę kończy krytyczna analiza opinii na temat nerwic jako „choroby XX wieku”. Twierdzenie to autor określa jako destrukcyjny mit, przeciwstawiając się powszechnym poglądom na ten temat i uzasadniając destrukcyjny wpływ dotychczasowych poglądów na odporność psychiczną człowieka.

Książka napisana jest żywo i zaj-

mująco, w formie prawie eseistycznej, językiem jasnym i zrozumiałym, co w pracach naukowych nie jest regułą. Zawiera ogromną ilość informacji i opiera się na bogatym piśmiennictwie (419 pozycji piśmiennictwa stanowi bogate i cenne zestawienie literatury problemu).

Korzystanie z książki ułatwia skorowidz nazwisk i skorowidz rzeczowy. Dodatkową zaletę stanowi przejrzysty układ i staranne opracowanie graficzne. Przy tak starannym opracowaniu graficznym szczególnie razi całkowity brak ilustracji, które na przykład w rozdziale o złudzeniach są wprost nieodzowne. Zdaje się, że winą za ten brak nie można obarczać autora, lecz wydawnictwo¹.

Zakres informacyjny książki jest znacznie szerszy od jej zakresu tematycznego, ponieważ autor dał zwięzłe, syntetyczne wprowadzenie do poszczególnych kwestii, wychodzące od problemów bardzo ogólnych. Tak na przykład rozdział dotyczący relacji: psychologia a problematyka psychologiczna życia codziennego omawia wstępnie zagadnienie tradycji filozoficznych leżących u podstaw „psychologii życia”, początki psychologii naukowej, zmierzech klasycznej psychologii eksperymental-

nej, nowe kierunki w psychologii oraz zawiera charakterystykę psychologii najnowszej, podkreślając jej zbliżenie do problematyki psychologicznej życia codziennego.

Innym przykładem takiego konstruowania wykładu, wzbogacającego treść informacyjną pracy, jest rozdział poświęcony złudzeniom w procesie spostrzegania, który zaczyna się od omówienia rozwoju poglądów dotyczących tego zagadnienia, aktualnie przyjętej terminologii oraz najnowszej koncepcji i kierunków badań.

Publikacja zawiera tym samym przegląd najnowszych tendencji i kierunków badań w psychologii. Zwiększa to w sposób znaczny jej wartość informacyjną.

Szczególne znaczenie dla praktyki sądowej mają rozważania o złudzeniach spostrzegania, zniekształceniach materiału zapamiętanego, schematach poznawczych, przesądach ludzi wykształconych, wpływie niedoboru snu na stan psychiczny, następstwach hipoglikemii emocjonalnej i jej wpływie na sprawność intelektualną, strukturze i funkcjonowaniu osobowości oraz o trudnych sytuacjach w życiu człowieka i wynikających stąd następstwach w zakresie omawianej problematyki.

adw. Jerzy Zaniemojski

---

¹ Wynika to pośrednio z dowcipnej dygresji autora przy omawianiu złudzeń niezależnych od doświadczenia: „Opisy tych złudzeń, Zöllnera i Pogendorffa, są przy okazji testem dla autora i czytelnika. Jeśli czytelnik ma pewne trudności z wykonaniem rysunków, wynika to wyłącznie z nieudolności opisów”.